

կողմնակալութեան ծուխները բաժանել:

Այս համար ամենից առաջ պէտք է զեկաւարտել Հայաստանեայց ս. եկեղեցու օրէնքներով և աւանդութիւններով և ապա վեհափառ Հայ-բապտիստ կարգադրութիւնները իմաստով, չեմ ասում, որ երկուսի իրա-գործման համար էլ մի բան, չնչին բան է հարկաւոր, դա գործին սրտանց նուիրումը լինելն է, կ'ամ քն է *):

Եւր որ կ'ամ քն եղաւ՝ ամեն բան էլ եղաւ. կ'ամ քն անմիջապէս Ազգի Հայրապետի կողմէն բոլոր եկեղեցիներում հանդիսաւոր օրերին կարգաւ է տալիս ինչպէս որ մեր ս. եկեղեցու նուիրական օրէնքն է, կարգադրու- ղը բացատրում է ժողովրդեան վեհա- փառի հրամանն օգտակարութիւնն. այնուհետեւ կ'ամ քն անմիջապէս կ'աղ- մում է մի յանձնաժողով քաղաքի մի քանի խմբագրներին, մի քանի առաջաւոր անձերին և մի քանի հո- գեւորականներին, այդ յանձնաժողովը հրապարակապէս և իւր ժողովներով քննում է խնդիրը, մանրամասն ծրա- գիւր է կազմում գործին վերաբերեալ, արժանաւոր է ժողովրդի մէջ խնդ- րի իրագործման նպատակով մտքեր, մի խօսքով պատրաստում է ժողովըր- դին ծխաբանութեան խնդրին ընդ- գրկելու համար: Աստուծու ողորմու- թեամբ տալով խօսքի նշանակութիւն- նը այնպէս ընդհանրացած է հայերիս մէջ, որ հաւատարմ ենք մամուլի նը- պատասար առաջնորդ մտքերը կու- նենան իրենց բարեբար ազդեցութիւ- նը ժողովրդի վրայ և ահա—հողը պատրաստ է:

Այնուհետեւ յանձնաժողովը, որ միշտ գումարովում է առաջնորդարանում, կանոնաւոր կերպով բաժանում է ծու- խներ հաւասար թուով իւրաքանչիւր եկեղեցու քահանաների մէջ, ինչպէս որ պատկերում է կողմակի, և իւրա- քանչիւր եկեղեցու միաբանութիւնն միշտ ներկայ է լինում ծխաբանու- թեան, որոնք անուր են իրենց առա- ջարկութիւնները, տալիս են կարեւոր բացատրութիւններ և այլն. յանձնա- ժողովը իւր խոհմ կարգադրութեամբ այս կամ այն քահանային տալիս է այն ծուխը, որ գիտէ թէ պետի ընդու- նեն նրան: Եւ երբ այսպէսով ծուխ- քն բաժանվում են՝ կոնսուսորային մի անգամ հերթով և քարեկարգիւք քահանաներին ծանօթացնում են իւր նոր ծխի հետ, յայտնում նրան վեհա- փառի հրամանը, և կարեւոր տեղե- կութիւնները ժողովուրդը յետոյ՝ յանձ- նաժողովը մի անգամ ևս վերադնե- նում է, թէ ինչ փոփոխութիւններ են մտել տեսակարից գործնական անց- նելուց յետոյ և ապա թէ տալագրած բանկները վրայ արձանագրվում են ծխերի ցուցակները և յանձնաժողովի վաւերացումով մի մի օրինակ տըր- վում են քահանաներին, իսկ միւսները պահվում կոնսիստորիում: Եւ յան- նաժողովը հայրիւ է տալիս՝ գործի ել- քի մասին վեհափառ Հայրապետին և լրագրութեամբ յայտնում ժողովըր- դեան:

Այս այսպէս լինելուց յետոյ, յանձ- նաժողովը խմբագրում է կանոններ ապագայ տրտուեցիւնի առաջն առ- նելու համար և վեհափառի հա- ճութիւնն առնելուց յետոյ՝ տալա- րում է այն ու բաժանում քահա-

*) Կամքը շատ բան է շինում աշ- խարհում: Կամքը կարող է քահա- նաների ծուխերի մատենանք յանձնել մի քահանային, որ սա ընտրէ իւր հա- մար մէկի միւսի ծխից և աշխատէ ձեռք ձգել նրանց: Կամքը կարող է սրա նրա դէմ որդագայթել լարելու, աշխատել խալիչին տակից հանել, մէկ խօսքով կամքը շատ բան կարող է անել թէ լաւ և թէ վատ:

նաներին իրեն հրահանգ, որ տալա- գրվում է նաև լրագրեւորում զգու- շացնելու ժողովրդեան այն դէպքերում, երբ իրենց դիմում են այս կամ այն քահանային պատահական կերպով համակրող մարդիկ ու խնդրում, թէ- կող մի թուղթ էլ ձեռքին, որ նա տէր Մեսրոպին թողնի ու տէր Գրի- գորին ընդունէ, նա կարեւոր պատաս- խանք տալով նրան վհատեցնէ՝ նրա այդ խոռովայնոյ դնաւորութիւնն ունե- ցող ձեռնարկութիւնը:

Ամենայն հաւանականութեամբ այս ձեռով խնդրը պէտք է հասնի իւր ցանկալի վախճանին, մանաւանդ որ մեր ժողովուրդը միշտ հաւատարմ է հնազանդութեամբ է ընդունել ս. Ա- թոռի բոլոր տնօրէնութիւնները, եթէ միայն գործադիր իշխանութիւնը և զանազան անձինք մի մի թղթի կը- տոր ձեռքին չեն մտնողներ ժողո- վրդեան: Մի ուրիշ անգամ կը խօսենք միւս միջոցների մասին:

Ծխական

ԿՈՐԾԱԿԱՏԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՔ:

Կերակի օրերը խանութներն ու մա- զազները փակ պահելու և գործա- կատարներին գործից բոլորովին ա- զատ կացուցանելու մասին թէ՛ և շատ անգամ է խօսուել, բայց մինչև օրս մի զգալի հետեւանք չենք հասել: Թէ՛ և ճշմարիտ է, պատուական «Նոր-Գար»-ն անդադար այդ խնդրը յարուցանե- լով, զգուշացնելով թէ՛ մեր «խոզիկներն» զայլորթներն է շարժել իւր դէմ, և առ ժամանակ շարժում է ձգել նրանց մէջ բարե գրգռներ յարու- ցանելով նրանց հոգու մէջ՝ դէպի գործակատարների վիճակի բարեփո- յում գործը, բայց ինչ-ինչ հանգա- մանքներ, գլխաւորապէս չկամու- թիւնն և սովորութիւնը, մի երկու կարծեցեալ կողմէն կատարելու փափագը կրկին ունեւորել է ամեն ինչ և այնուհետեւ կրկին լսվում են զանազաններ, թէ գործակատարները ամենքից էլ մոռացվում են: Եւ բոլոր- ըովին իրաւացի կերպով.—մինչդեռ ամեն տեղեր հիմնվում են նոյն իսկ «Կենդանիների հովանաւորութեան» ըն- կերութիւնները, խեղճ գործակատար- ների մասին մտածողներ, նրանց ան- տանելի դրութիւնն մի փոքր թիթե- ւացնելու մասին հոգս անողներ չկան: Միթէ խեղճ գործակատարները, ան- բան կենդանիները անգամ ստոր աստիճանի վրայ են կանգնում: Մի- թէ՛ հենց որ մինչև վիճակվում է գործակատարութեան պարտքը, նա այլ ևս մարդ չէ, մարդկային զգա- մունքներ չունի, կորցնում է իւր մարդ- կայինը...:

Առ հասարակ սովորութիւն է ամեն բանի մէջ մեղադրել գործակատար- ներին՝ բայց նրա գրութեան մէջ չեն մտնում:

Ի՛նչ անէ խեղճ գործակատարը, երբ ամեն մի բաւականութիւնից զըր- կուած է նա,—նամանաւոր թէ ըն- տարիքի տէր էլ է.—«կուրք», «խնջոյք» «բալ» և սրանց նման զուարճատե- ղիներ հետեւ զարկաշէկ է, (սե ոք այդչեղ- չի անել ընդունելու, (սենք այդ նը- բան նկատական էլ չի ներել): Իսկ եկեղեցի, թատրոն և ընթերցարան զնալ, շատ էլ որ ստոյլ ուղեւնայ, նա ժամանակ չունի, որովհետեւ առաւո- տեան ժամը 7-ից մինչև զիջերուց 11—12-ը տիրոջ խանութները բաց է:

Այս ամենից յետոյ միթէ պալա- րակի է գործակատարների ձգտու- մը, որոնք ցանկանում են կերակի օրերը գտնէ ազատ լինել, որպէս զի մի փոքր ազատ է մաքուր օդ ծծել:

Կարողանան գէթ այնտեղ՝ որտեղ վճար չեն պահանջում նրանց:

Գործակատարները թէ՛ և ցանկանում էին իրենց դրութիւնն տանել կացու- ցանելու մասին խնդրամատոյց լինել քաղաքային խորհրդին, սակայն կըր- կին յետ կանգնեցին այդ մտքից, չկա- մենալով «խազէլներին» զժգոհու- թիւնն իրենց վրայ դարձնել:

Բայց միթէ պ. պ. վաճառականնե- րն այնքան անտարբեր կը գտնուին և չեն իրագործել գործակատարների այս համեստ և իրաւացի պահանջը, նոյն իսկ իրենց անձնական բաւակա- նութեան և օգտի համար:

Թարգելի «Նոր-Գար»-ը իւր ժամա- նակին բացատրեց կերակի օրերը խա- նութիւնը փակելուց առաջնաւորը բազմատեսակ օգուտները, և այն՝ որ վաճառականները դրանով նկատաւս ունեն չեն կորցնելու: Պէտք է ա- սած, որ մեր Թիֆլիսի վերաբերմամբ նա և մ'առաջին հասաւ իւր նպատա- կին, ըստ որում «Նոր-Գար»-ը ձայնը ազդեց Դժոգողայա փողոցի վրայ ա- տուտուր անող մի քանի բանեւոր վա- ճառականների վրայ, որոնք անցեալ ամառ ցանկութիւն յայտնեցին իրենց մէջ պայման դնելու, որ խանութնե- րը կերակի օրերը փակ պահեն: Բայց բարե ցանկութիւնը Թոր չէ խոչընդոտի հանդիպում, այսպէս եղաւ և այս ան- գամ, մի վաճառականի պատճառով, որ չէր յօժարում իւր խանութը փակե- լու, խանդաբուրեցաւ գործակատարնե- րիս համար այնքան բազմալի ըզնի իրագործումը:

Մենք համոզուած ենք, որ վաճա- րականների մեծամասնութիւնն ևս ցանկանում է կերակի օրերը պա- հել, —խանութները ամբողջ օրը փա- կելով: Սակայն վերոյիշեալ անձերի նման եզակի անհատներ խոչըն- դոտներ և արգելաւիթ են հան- ղիսանում բարե գործի իրագործման Ուրեմն միթէ չեն կարող նրանք այդ «խոչընդոտները» մէջ տեղից հանել, պարտաւորացնելով և նրանց փակելու, հալաւակ դէպքում կարելի էր սու- զանք նշանակել:

Մեր համեստ կարծիքով, աւելի նպատակաւորմար կը լինէր, որ ի- րենք պ. վաճառականները մի ընդ- հանուր ստորագրութեամբ իրենց մէջ սահմանէին, որ կերակի օրերն ամ- բողջ օրով փակ պահեն խանութները: Իսկ ի՞նչ նրանց մէջ կը գտնուին ան- հատներ, որոնք չեն համաձայնուիլ այդ բանին, դարձեալ միևնույն վա- ճառականները կարող են խնդրագրով կրկին քաղաքային խորհրդին և նրա միջոցով պարտաւորեցուցիլ անել տալ ամենքին իրենց ընդհանուր պայմա- նագրեր իսկ քաղ. վարչութիւնը, եթէ չենք սխալվում, կարծեօք, ունի այդ իրաւունքը:

Ժամանակ է արդէն և հարկաւոր է այս հարցին լուրջ աչքով նայել, անհրաժեշտ է, որ վաճառական դա- տակարգեց մի քանի հիդրոնալիութիւն ունեցող անձեր գործին գլուխ կանգ- նէին:

Բայց Թիֆլիսում, ինչպէս երևում է, վարսակերաններն աւելի շուտ են ըմ- բունել գործը և նրանք ամեն տեղ էլ փակում են իրենց խանութները:

Դեռ ևս գործակատարներն իրենց յօլը չեն կորցրել և սպասում են, որ իրենց տէրերն իրենց բարե կամքով ինքնաբերաբար կը կատարեն իրենց այդ պարտաւորութիւնը, առանց սպա- սելու, որ իրենց սովակեն այդ անելու: Մայրաքաղաքներում և բոլոր նշանա- տը քաղաքներում ընդունուած վերջա- ցած կարգը են գործակատարների պահանջներ, իսկ Եւրոպայում և Ա- մերիկայում՝ օրէնք, այնպէս որ, մին- չե իսկ ոչ-քրիստոնեաներն անգամ ստիպուած են կերակի օրերը սուրբ պահել, ինչպէս այդ անում են Ամե-

րիկայի հրէաները՝ որոնք իրենց օրէն- քի դէմ չմեղանշելու համար, հարց էին բարձրացրել, որ իրենց տեղը, շարժ օրը կերակի փոխարկեն:

Եթէ ոչ-քրիստոնեան այսպէս է վարվում, ուրեմն օրքան ևս առաւել պէտք է մենք աշխատենք կերակի օրը սուրբ պահել, քանի որ մեզ հա- մարում ենք քրիստոնեայ, բացի այն՝ որ մեն շահեր ևս կան դրա հետ կապուած:

Ասում են ստրկութիւն չկայ այլ ևս, նա պաշտոնապէս վերցուած է. բայց միթէ իրաւ, վերջացել է ստըր- կութիւնը, արդեօք այդ հակա-մարդ- կային գործը—ստրկութիւնը, մինչև օրս էլ գոյութիւն չունի կեանքի մէջ՝ գանազան դիմակներով:

Միթէ չպէտք է մտածել մեր կեանքից ևս ստրկութեան հետքերն վերջացնելու մասին:

Մի գործակատար

ԹԵՂԵԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆ, 20 մայիս.—Ան- ցեալները մի քանի խօսք նուիրել էին մեր քաղաքի շքաւարքում եղած հինգ հայաբնակ գեղերի մասին. ուստի ա- լելուրը չեմ համարում մի քանի տե- ղեկութիւններ էլ հաղորդել այդ գեղ- րերի մասին: Այդ հինգ գեղերն ունե- ցած հողերն քանակութեան մասին մի քաղաքիս տալու համար պէտք է ասեմ, որ Մեծ Սալան ունի 10,475 դէսետարին հող, Թոփուլին՝ 21,975 դէ- սետարին, Զալմըրը՝ 19,625 դէսետարին, Սուլթան Սալան՝ 4535 դէս. և Նա- րիթան՝ 5,225 դէսետարին, ընդամենը՝ 61,835 դէսետարին հող: Այս հողերն համար արգունի տուրք վճարելու հա- մար զնահատող յանձնակաւմը (ОФЕ- НОЧНАЯ КОМИССИЯ) նշանակել է 20 ր- արժեք իւրաքանչիւր դէսետարին, որ- ք համար տուրքը՝ 1 ր. 20 կ. է ա- նում. սակայն, նայելով արդեւքին և ժամանակիս հանգամանքին, այս հո- ղերի դէսետարին այժմ 60—70 րուր- լի արժէ, որ միջին թուով ընդհա- նուր գումարը անում է 3 միլիոն 100 հազար րուրլի, չնչի գեղեր մէջ գե- ւոյնները երկուսի թիւը ընդամենը հասնում է 5000 հոգու:

Այդ հինգ գեղերի հողերն իկց, Սամրէի գետակի երկայնութեամբ, քաղաքից 40 վերստ հեռու, դէպի հիւսիս արեւմուտք՝ կան առանձին առանձին ազգաբնակիչ (տեղական բար- բառով խուճու, ХУДУ) որոնք պատ- իւնում են քաղաքացիներին, որոնք նմանապէս պապենական միացած կա- լուածքներ են: Դրանց մասին մի գա- ղափար տալու համար առաջ եմ բե- րում.—Արքիհամաններին՝ պատկա- նող խութուն ունի 200 դէսետարին հող, Օդապաշեաններին՝ 500 դ., Ա- նանեաններին՝ 200 դ., Ոսկանեաննե- իր՝ 300 դ., Հայրապետեաններ՝ 450 դ., Պալմաշեաններ՝ 200 դ., Խաթ- լամաշեաններ (գեղացի է և վերջն է գեղը)՝ 200 դ., Մերզապաշեաննե- րին՝ 200 դ., Սարեաններ՝ 200 դ., Տիկին Խալիպեաններ՝ 250 դ., Նուրիկ Խոճայեաններ (հանգուցեալ Թ. Խալի- պեանի ժառանգ)՝ մինը 600, երկուր- ղը նոյնպէս 600 և երրորդը՝ 300 դե- սետարին է, Խաթրանեաններ՝ 400 դ., որ ընդամենն անում է 4600 դէսե- տարին: Այս ազգաբնակիչը արդեւա- բեր են, շատերն մէջ լաւ տնտեսա- կան շինութիւններ և պողատու պար- տէյներ կան, որոնց բոլորին միասին 500 հազար րուրլի արժէք կարելի է դնել:

Մեր քաղաքից 7 վերստ հեռաւ- րութիւն ունեցող Ս. Խաչ վանքի մո- տերքն ևս կան 15—20 ազգաբնակիչ, բայց դրանք վարելահողեր չունեն, բայց միայն «Այա ԿԱԴԵՅԱ» համա-

րուր 10—20-ական դէսետարին գետ- նից: Այս ազգաբնակիչը բոլորը այժմ ամառանոցներ են դարձած: Վերջին տասնամեակում՝ քառասունը հարուստ ուսանի մի քանի ազգաբնակիչ փա- նով ձեռք ձգեցին և շինեցին հիւս- նակ ամառանոցներ. չենք կատա- ծում, որ մօտազայ ապագայում ա- զգաբնակիչի մեծ մասը հայերեց կանց- նի օտարների ձեռքը *): Պողտուտ պար- տէյներ շատ կան, որոնք տալիս են խնձոր, տանձ, սալոր, բայլ, Նոյնպէս և լաւ բանջարանոցներ կան, որոնց մշակողները քաղաքական բուլղարներ են: Այս բուլղարները ընկերովի են գործում և շատ ջանասէր մարդիկ են և գրեթէ բոստովի և Նախիջեանի 60—70 հազար բնակիչները համար, բոլոր քանջարեղէնը նրանք են մա- տակարարում:

Մի քանի տեղեկութիւններ էլ նոր կազմուած Եկատերինէ գեղի մասին, Նոր-Նախիջեանի մէջ բնակուող պա- պենական «հողագործներ» անունով մի խումբ կազմող նոր սերունդը—բը- սան երեսուն տարեկից է Վեր դատ ունենալով գեղացիներին հետ՝ նորե- րում միայն տարեցան դատը և ստա- ցան 6000 դէսետարին ամենալաւ կը- տոր վարելահողեր, որ գտնվում են Ազովի ծովի ափում, Տազարեք քաղա- քից 20 վերստ այս կողմը, այդ հողե- րն ամեն մի դէսետարին արժէ 75—80 րուրլի: Այդ դատի մէջ օրինական հայրեն առնուած է 1851 թուականի Նոր-Նախիջեան քաղաքի բնիկները, երբ 200 հոգի տղամարդի վրայ 30- կան հոգիատարի հող էր ընկնում որ- պէս հողագործները պատկանեալ Մե- ծին Եկատերինէ պարզեաւ արտօնագ- րութեան հիման վրայ:

Այժմ այս նոր գեղում բաւական փայտեայ շինութիւններ կան կանգ- նած և եկեղեցի ու դպրոցի շինու- թեան էլ պատրաստութիւններ են տես- նվում. բայց տակաւին բնակողներն ա- կա են, որովհետեւ անուամբ միայն հողագործները սովորած լինելով քա- ղաքում բնակել՝ տեղերից դժուար են շարժում դէպի իրենց նոր գեղը, վարելահողերը վարձով տալիս են ու- րիշներին մշակելու:

Այս տարիներն դատը վաղուց կա- րել էր հաշտ կերպով վերջացնել, եթէ երկու կողմից էլ խոհեմութիւն լինէր, բայց գլխաւորապէս վերջացը- ները վերջիվերջաւ հողերը 50—60 տա- րեկից է Վեր տերելով՝ կամակորու- թիւն, «խնատ» էին անում և զանա- զան փաստաբաններն մտիկ տալով, մեծ գումարներ գործ դրել և դուր և հողերն էլ, որպէս անիրաւացի տիրոգ- ներ, տարուցանի պարելի է ասել, որ երկու կողմից էլ, այդ դատի մասին 100,000-ական րուրլներ ծախսեցին երկու տարեկից ցնթացքում, որոնք մտան փաստաբաններ անպագ կո- կորդները: Ասում են և Նիլը էլ է, որ մի օտարապէս փաստաբան, այդ գործից 75 հազար րուրլի մաս է ըս- տացել. բայց այդ, խառնել է, որ- ոնք գեղացիներն իրաւ որպէս սու- զանք է ընկել, 75 հազար րուրլին են հասնում, որ նոյնպէս պարտ են տալ մասամբ փաստաբաններին և մասամբ էլ տանող հողագործներին: Ահա Խա- ժախութեան պտուղը:

Թ. Պ.

*) Առեւել, Ժախի, «չափաւ-չա- փաւ» գալով և արհամարհանք ստա- նալով փող հաւաքել ու յետոյ այլ և կին փոխտոն նստել ու «հաւալ տալ», Ժիլէլ—պլոմբուր, «շլեպալա» թիւերի, խնջոյք և թղթականով պարապել, ահա հարուստների մեծա- մասնութեան կեանքը:

նա պահանջում էր կառավարական պաշտոնները ունեցած մի քանի արտոնությունները գեղական հասարակությունները վերաբերմամբ, քո-խուրդի Թեմական կողմից կուսակցությունները, Մարզավարական առաջնորդությունները, որ գաղտնապես քաջալերություն է ստանում քրեական ներկայացուցչի կողմից, հակառակում էր Նուբար-Պաշայի առաջնորդներին Նուբար-Պաշային, համարելով, որ անգլիական կառավարությունը ներկայացուցչի Բարեկեցիկ նրան բաւարար օգնություն չէ արել, հրաժարվելով իր պաշտոնից, որը երկար տատանումներից լիտոյ ընդունեցաւ կառավարութեան կողմից, Յայտնել է, որ Նուբար-Պաշայի և Բարեկեցիկ մէջ անհամաձայնություններն էին ծագել, որոնք սակայն, յորդ Սարգիսի ջանքով հարթուեցան, Դեռ պարզ չէ, թէ Նուբար-Պաշայի հրաժարականն իր անհամաձայն ընդհանրում է առաջացել, թէ այդտեղ խառնուած է որ և է խար-դաւանք, որ պատճառ է եղել Նուբար-Պաշայի անկմանը, որ Անգլիայի կուսակցի է համարվում:

ԲՈՂԱՐԱՎԱՐ ԳՈՐԾԵՐ.—Վենետիկ մայրաքաղաքի ուսումնական հեռագրում են. «Բոլորականը ստացուած լուրերին նայելով, Կորնելիան պրինց Գրեգորիանովը խորհրդակցում է Բաղրամյանի հետ Ստամբուլում կուսակցները սպառնում են ապստամբություն գործել, եթէ արևելքը իր մերժէ Պաշայի գործի վերաբերմամբ կայացած որոշումը:

ԹԻՒՐԿԻԱ.—«Express Orient» թերթը հաղորդում է, որ Կ. Պոլսի ուսական դեսպան պ. Նելիդովը յայտագրելով Թերթիայի պատերազմական պարտքը Ռուսիային վճարելու մասին, խիստ մեծ իրարանցում է պատճառել Բ. Դրան մէջ: Յիշեալ թերթի ասելով, Ռուսիան համոզուած է, որ իր ստանալիքն ապահովելու համար նըշանակուած աղբիւրներն իսկապէս գոյություն չունեն, Թերթը կառավարութեան մօտիկ շրջաններում լուր է տարածուած, թէ Ռուսիան ցանկանում է զգացնել, որ համբերությունն էլ վերջ ունի, և եթէ Թերթիան անկարող է վճարել իր պարտքը, այն ժամանակ Ռուսական կառավարությունը մտաւել է իր ստանալիքն ապահովելու համար գրաւել էջերումի վրայէջեր:

ԽԱՌՆԼՈՒՐԵՐ

Միջին դարը XIX դարում.— Պէտքանի հասարակատեւութեան Պոստ քաղաքից ոչ այնքան հեռու գտնուող Բամբամարի գեղում, տեղական քահանայի կարգադրութեամբ կատարուեց մի դէպք, որ իշխանութեանը մեղ միջին դարերի գաղտնի գաւառականները և ինկիլգիկայի կատարները, որ ինչ-ինչ պատճառով վճարի անուն էր ստացել: Քահանան, երբ իր ծընականների քաղաքականութեան քարձը քանցելու մտքով, պատուիրում է իր մօրեւանի Բաղրամյանին այդ «վճար» կնիքը, ման ածել գեղի փողոցներով և ամեն մի «քահանայի» վրայ անողորմ մտաւել: Այնուհետև պատրաստեցին մի լաւ խաղիկ, որի մէջ վառվում էին նրա տան աւերածից հանած փայտեղէնները: Երբ խաղիկը շարժաւորով բոցեր էր ար-ձակում, ինքն վճարի խաղիկը բարձրացրին և այրեցին: Երբ ընկնէին երկու հոգի փոշիների քողովը, այդ տարիքի վառվումը դէմ, քահանան պատուիրեց իր հետնորդներին բռնել նրանց և եկեղեցու դռները խփելով, նրանց ամեն միին 25-ական հարուած տալ խաղաղանով:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՆՈՐ-ԴԱՐ-Ի

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲՐԻՒՍՍԵԼ, 8 յուլիս.— Լրագիրները հաղորդում են, որ Լեօպոլդ թագաւորը երէկ պաշտոնական տեղեկութիւն է ստացել գերերալ Ստէնլիի մահուան մասին, որ իբրեւ թէ ոչնչացել է կեղերական Աֆրիկայում բոլոր իւր հետևորդներին հետ:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲՈՐՍԱՆ

7 Յունիս:

Լոնդոն 113 ջր., 112,20 ջր.
Համբուրգ 55,50 55,36 ջր.
Պարիզ 44,45 ջր., 44,35 ջր.,
Պոլսի մարտի 9 ջր. 05 կ. սակ.
Մարս. կուսում 180 ջր. — կ. սակ.
Արմատ 1 ջր. 39 կ. սակ.
Քորսայի դիւ. 6 1/2 և 7 1/2 %
Պետակ. բանկի 5%, տոմս.
1-ին շրջանի. . . 99 ջր. 12 կ. սակ.
2-րդ 98 ջր. 37 կ. գն.
3-րդ 98 ջր. 25 կ. գն.
4-րդ 98 ջր. 50 կ. գն.
5-րդ 98 ջր. 25 կ. գն.
6-րդ —
Վերջին 4% . . . 82 ջր. 75 կ. սակ.
Փոխառութիւնը
100 և 1000 արեւելեան փոխառութեան 5% տոմսեր,
1-ին շրջանի. . . 98 ջր. 87 կ. սակ.
2-րդ 98 ջր. 75 կ. սակ.
3-րդ 98 ջր. 50 կ. գն.
Առաջին 5% ճեքքին փոխառութեան
տոմսեր 274 ջր. 25 կ. սակ.
2-րդ 245 ջր. 25 կ. սակ.
5 1/2 % բէնտեր. 102 ջր. 50 կ. գն.
Ոսկի բէնտ . . . 194 ջր. — կ. ծ.
Թիֆ. քաղ. վարկի ընկեր.
օրելգ.
Պետերբուրգի բորսայի տրամադրութեան հաստատ է:

Խմբագիր-հրատարակիչ
ՍՊԱՆՈՒՐ ՍՊԱՆՈՒՐԱՆՆԵՐ
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԱԶԴ
Որովհետև այս տարի աշնանը և ձմեռանը պիտի հրատարակուին «ԵՐԱՆԱՅՐԻՔ»-ի երրորդ և չորրորդ գրքերը, ուստի յայտնում եմ այն յարգելի անձերին, որոնք բաժանորդ են գրուել «ԵՐԱՆԱՅՐԻՔ»-ին, յայտնեն իրենց հա-յնէ՝ եթէ մի գել-դից կամ քաղաքից տեղափոխուել են: Իմ հա-յնէն. Шулверт (Черезъ Бѣлѣй-Ключъ) Архангъ Мегрabanъ.
Արշակ Մեհրաբեան
(Ա.) 5—1

Լոյս տեսաւ մամուլի տակից
„ՄՏԱՆՈՐ ԹԱՓԱՊԱՎԱՆ“
ԿԱՍ
„ԹՅՈՒՆՈՐ ՃԱՆԱՊԱՐԱՐՈՐ“
վերնագրով գրքովը բաղկացած
120 էրեսից
ԳԻՆԵ Է 25 կոպ.

Վաճառվում է «Կենդանական»
գրականաւանդում:
6—6

!!ԶԳՈՒՇԱՑԻՔ ԿԵՂՏԻՔԻՑ ԵՒ ՆՄԱ-ՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ!!

Պրովիդոր Ա. Մ. ՕՍՏՐՈՒՄՈՎԻ

ՕՃԱՌ

Գլխի թեփուկ ոչնչացնելու համար: Նպատակ է մագի կանոնաւոր ած-ման և դադարեցնում է նրանց թա-փուկը:

Հարկէ գինն է 30 է. Իրիսիէ Կար 50 է.

Վաճառվում է—Թիֆլիսում՝ դե-ղատնային ապրանքների վաճառակա-նութեան Կովկասեան Ընկերութեան մօտ, Ա. Ս. Յուրիսովի մօտ և Գր. Անդ. Պապովի մօտ:

Ի շտուգմ. Խաչակի Մեքէթ Յովսէ-փեանցի մօտ:

Բազումում՝ Բէկկէրի մօտ:

Պահեստը՝ Մոսկւա, Մաշկովսկի-բուլուրի, տ. Միքիլուովի:

!!Ա. Մ. ՕՍՏՐՈՒՄՈՎԻ ՕՃԱՌՈՎ ՊԱ-ՆԱՆՑՑԻՔ ՄԻՆՑՆ!!
(Մ. 42354) 10—1

Երկու ուսուցիչներ պատրաս-տում են գիմնազիայի և Ներսիսեան դպրոցի մինչև երկրորդ դասարանի աշակերտներ:

Հասցէն իմանալ «Նոր-Դար»-ի խմբագրատանը

3—2

ՆԱԽԱԳԵՍՏՈՒԹԻՒՆ

Շոգենուային երթեկուղիին Բաթումի, Սոքուայի և Կ. Պոլսի մէջ:

Բաթումից գնում է

Երեք շաբթիկն երբ. — Կէս օրեց յետոյ ժամը 4-ին, ուղիղ գծով, մըտ-նում է Սուխումի և Նովորոսիսկի նա-ւահանգիստները:

Հինգ շաբթիկն երբ. — Կէս օրուայ ժամը 4-ին, ուղիղ գծով, Նովորոսիս-կի և Կերչի վրայով:

Շաբաթ օրերը. — Երեկոյեան 8 ժամերին, շրջանաւոր ընթացքով, բո-լոր նաւահանգիստները պատահելով:

Երկուշաբթիկն երբ. — Երեկոյեան արտասահմանեան գնացքով, Կ. Պոլսի:

Բաթումից գալիս է

Երկուշաբթիկ — Առաւօտը, 0-դեսուայից, ուղիղ գծով՝ Կերչի և Սու-խումի վրայով:

Չորեքշաբթիկ — Առաւօտը 0-դեսուայից, ուղիղ գծով, Կերչի և Նո-վորոսիսկի վրայով:

Արբաթ. — Երեկոյեան, Օդեսա-յից, շրջանաւոր ընթացքով:

Կիրակի օրերը. — Առաւօտը Կ. Պոլսից:

Մանթ. — Ուղիղ գծով ընթացքը այն նաւերը, որոնք վերադառնում են Կերչի և Նովորոսիսկի վրայով, Նո-վորոսիսկից պիտի դուրս գան երեկո-յեան ժամը 9-ին, Նովորոսիսկեան եր-կաթուղու գնացքին յարմարելու հա-մար:

Փոթիկից գնում է Բաթում

Երեք շաբթիկն երբ. — Առաւ-տեան ժամը 9-ին, Ղրիմ-Կովկասեան ուղղադիւ շրջանային միանալու, որ մտնում է և Սուխում:

Ուրբաթ. — Երեկոյեան կամ գիշե-րը, շրջանաւոր Ղրիմ-Կովկասեան Բա-թում գնալու նաւը նաւահանգիստ դա-ւուց լիտոյ:

Շաբաթ օրերը. — Առ. ժամը 9-ին, Ղրիմ-Կովկասեան և Բուխարա-Անատոլիան շրջանաւոր շրջանաւորի միանալու:

Բաթումից գնում է Փոթի

Չորեքշաբթիկ և Կիրակի օրե-րը. — Կախ դուրս գալու ժամը որոշում է Բաթումի նաւային գործակալութե-նը՝ նաւը փոթիկից գալուց յետոյ:

Բացի այդ, ամեն շաբաթ Օդես-այից Ղրիմ-Կովկասեան նաւահա-նգիստները գալիս են փոթիկ քաղաքի ժամանակներում երթեկուղ ապրան-քակիր-մարդակիր նաւեր չորեք-շաբթի օրերը, լուսաբացին, և գնում են ուրբաթ առաւօտները: Ներկո-

ւաւիկից Օդեսայի վրայով շա-բաթ օրերը երեկոյեան Սեւ և Կա-սպից և Բաթում գալիս են Նոյնային նաւեր, որոնք փոթիկ գալիս են ուրբաթ լուսաբացին և հեռա-նում է շաբաթ օրը երեկոյեան, վե-րադառնում է առանց Բաթում մտնե-լու Սեւ և Կասպից և Օդեսայից վրայով գալիս է չորեքշաբթի ե-յան:

ՊՈՍՏԱՅԻՆ ԿԱՌԻՔԻՐԻ

Երթեկուղիներ պատերազմական-վե-րական ճանապարհով
1888 թ. մայիսի 15-ից մինչև նոյեմ-բերի 15-ը:

Թիֆլիսից դուրս է գալիս

Հինգ հոգու տեղ ունեցող կա-րէ տը առաւօտեան ժամը 9-ին, Մե-թիկ կայարանում գեղեցիկով. հասնում է Վաղեկավիկայ միւս օրը երեկոյեան ժամը 8-ին:

Նոյնպէս դուրս է գալիս առաւօտեան ժամը 7-ին, գեղեցիկ է Գուգուար կա-յարանում և Վաղեկավիկայ հասնե-լով միւս օրը ցերեկային ժամը 5-ին:

Վեց հոգու տեղ ունեցող օմնի-բուսը դուրս է գալիս ցերեկային

ժամը 4-ին, առանց գեղեցիկի, միւս օրը, երեկոյեան ժամը 7-ին հասնում է Վաղեկավիկայ:

Նոյնպէս դուրս է գալիս ճաշից յե-տոյ ժամը 5-ին և առանց ճանապար-հին գեղեցիկով Վաղեկավիկայ հաս-նում է միւս օրը ժամը 8-ին երեկո-յեան:

Վաղեկավիկայից

Հինգ հոգու տեղ ունեցող կա-րէ տնիքը դուրս են գալիս առաւօտ. ժամը 9-ին, գեղեցիկ են Մեթիկ կա-յարանում և միւս օրը երեկոյեան ժա-մը 8-ին հասնում են Թիֆլիս:

Նոյնպէս առաւօտեան ժամը 7-ին դուրս են գալիս և գեղեցիկով Պասա-նաւոր կայարանում, միւս օրը ժամը 6-ին երեկոյեան հասնում են Թիֆլիս:

Վեց հոգու տեղ ունեցող օմնի-բուսն երբ դուրս են գալիս ցերեկը, ժամը 5-ին և առանց ճանապարհին գեղեցիկի, միւս օրը երեկոյեան ժամը 9-ին հասնում են Թիֆլիս:

Նոյնպէս դուրս են գալիս երեկոյեան ժամը 5-ին և առանց ճանապարհին գեղեցիկի, միւս օրը հասնում են Թիֆ-լիս երեկոյեան ժամը 9-ից 50 ջր. անց:

Ներսիսեան Հայոց Հոգեւոր Դպրոցի Հոգաբարձական Խորհրդարա-նում լուսնի ամսոյ 15-ն, երեկոյեան 8 ժամին, լինելու է երկրորդ անգամ աճուրդ (առանց կրկնաճրդի) կապով տալու 21 կրպակներ, որք գտնվում են դպրոցապետական հրապարակի վրայ Վանաց եկեղեցու մօտ: Պայմանաթուղթ կարելի է կարգալ Հոգաբարձու-թեան դիւանատան մէջ ամեն օր, բացի կիրակիից ու Կոնստնդնու-պոլսի 10—12 ժամին:

Հոգաբարձու Բ. Մելիք Ղարաբեօղեանց:

Գործավար Բ. Հ. Զալալեանց:

3—3

ԿՕՆԴԻՏԵՐԻԱ ԵՒ ՀԱՅԱԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՊԵՏՐՈՍ ԻԶԳԱՇԵԱՆԻ

Երեւանեան հրապարակի վերայ

ՊԵՏՐՈՍ ԻԶԳԱՇԵԱՆԻ

Պատրաստի ունի ամեն օր նոր և թարմ ԿՕՆԴԻՏԵՐԻԱ ԵՒ ՀԱՅԱԳՈՐԾԱՐԱՆ, ՅՈՒՐԱՆ, ՏՈՐՏ և ՔԱՂՏՐԱՒԵՆԻՔ ամեն օր:

Նոյնպէս բազմաթիւ և բազմաձև ՀԱՅԵՐ ԵՒ ՊԱՔՍԻՄԱԹ.

մեծ քանակութեամբ

ԲՕՄԲՕՆԵՐՈՐ ԵՐԿՐԻԿՆԵՐ

ՓԱՌԱՇԵՆ ԵՒ ՋԱՐԴԱՐՈՒՆ

Ընդունում է պատուէրներ թէ Թիֆլիսում և թէ Գաղաթիւնի քաղաքի մէջ: Կարող է կատարում է նրանց ԱՐԱԳ ԵՒ ՃԵՐԻՔ ԹԵՄԱՐ:

Այն օտարաքաղաքիցներ համար, որոնք թե Գաղաթիւնի են պատուիրում, լինում է նշանաւոր գիշում:

Հասցէն. Тифлисъ, кондитерская П. Юзбашева.

50—49

ՋԵՅՈՒՆՏԻՆԵՐԻ ՕԳՏԻՆ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

„ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐ“

Դաշամուրի համար

1) Vivace	6) Թիֆլիսի գուռնա.
2) Հայոց եղանակ.	7) Քորդի եղանակ.
3) Բաղրուգուրի եղանակ.	8) Նախիջևանի շրկիներէ եղանակ.
4) Յարձակումն.	9) Իլաւ պարականակ.
5) Հայոց եղանակ.	10) Պարսկական եղանակ.
	11) Մոլդավական պար.

Գինն է 1 ռուբլի: Հանապազահատիւն համար պէտք է վճարել 11 կո-պէկ մարկայով:

Գինն է Նոր-Դար-ի խմբագրութեան, Թիֆլիսում:

ВОСТОЧНЫЕ МОТИВЫ

для фортепиано

1) Vivace	6) Тифлисская зурна.
2) Армянский мотивъ.	7) Курдынский мотивъ.
3) Башибузукский мотивъ	8) Мотивъ Нахичеванск. водовозовъ.
4) Нападение.	9) Иджасть, Персидский мотивъ.
5) Армянский мотивъ.	10) Персидский мотивъ.

Цѣна 1 руб. и 11 к. (марками).

Можно получать въ ред. «Норъ-Даръ», въ Тифлисъ.

(խմ.) X—34

MOTIFS ORIENTAUX

Pour le Piano